

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Jiřího Vašíčka a soudců Mgr. Martiny Polákové a Mgr. Pavla Mádra ve věci

žalobců: **a) J.B.**, narozený dne XXXXX
bytem XXXXX

b) L.B., narozená dne XXXXX
bytem XXXXX

oba zastoupení advokátem Mgr. Pavlem Francem
sídlem Údolní 567/33, 602 00 Brno

proti
žalovanému:

Povodí Moravy, s.p., IČO: 70890013,
sídlem Dřevařská 932/11, Veverí, 602 00 Brno
zastoupený advokátem JUDr. Zdeňkem Horáčkem, Ph.D.
sídlem Kaizlovy sady 434/13, 186 00 Praha

o zaplacení 698 552 Kč s příslušenstvím, o odvolání žalobců proti rozsudku Městského soudu v Brně ze dne 2. 6. 2022, č. j. 43 C 20/2020-168,

takto:

- I. Rozsudek soudu I. stupně se v části napadeného výroku I. zrušuje a řízení se **zastavuje** pro úrok z prodlení ve výši 10 % ročně z částky 614,52 Kč za den 16. 10. 2019, z částky 614,52 Kč od 16. 10. 2019 do 17. 10. 2019,

Shodu s prvopisem potvrzuje Lenka Remešová.

Shodu s prvopisem potrzuje Lenka Remešová.

Shodu s prvopisem potvrzuje Lenka Remešová.

- II. V další části zamítavého výroku I. ohledně částky 25 652 Kč s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně z této částky od 31. 12. 2019 do zaplacení a ohledně úroku z prodlení ve výši 10 % ročně
- z částky 9 218,34 Kč od 16. 10. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 17. 10. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 18. 10. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 19. 10. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 20. 10. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 21. 10. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 22. 10. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 23. 10. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 24. 10. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 25. 10. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 26. 10. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 27. 10. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 28. 10. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 29. 10. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 30. 10. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 31. 10. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 1. 11. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 2. 11. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 3. 11. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 4. 11. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 5. 11. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 6. 11. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 7. 11. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 8. 11. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 9. 11. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 10. 11. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 11. 11. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 12. 11. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 13. 11. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 14. 11. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 15. 11. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 16. 11. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 17. 11. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 18. 11. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 19. 11. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 20. 11. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 21. 11. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 22. 11. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 23. 11. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 24. 11. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 25. 11. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 26. 11. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 27. 11. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 28. 11. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 29. 11. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 30. 11. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 1. 12. 2019 do 30. 12. 2019,
 - z částky 614,52 Kč od 2. 12. 2019 do 30. 12. 2019,

z částky 614,52 Kč od 3. 12. 2019 do 30. 12. 2019,
z částky 614,52 Kč od 4. 12. 2019 do 30. 12. 2019,
z částky 614,52 Kč od 5. 12. 2019 do 30. 12. 2019,
z částky 614,52 Kč od 6. 12. 2019 do 30. 12. 2019,
z částky 614,52 Kč od 7. 12. 2019 do 30. 12. 2019,
z částky 614,52 Kč od 8. 12. 2019 do 30. 12. 2019,
z částky 614,52 Kč od 9. 12. 2019 do 30. 12. 2019,
z částky 614,52 Kč od 10. 12. 2019 do 30. 12. 2019,
z částky 614,52 Kč od 11. 12. 2019 do 30. 12. 2019,
z částky 614,52 Kč od 12. 12. 2019 do 30. 12. 2019,
z částky 614,52 Kč od 13. 12. 2019 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 14. 12. 2019 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 15. 12. 2019 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 16. 12. 2019 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 17. 12. 2019 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 18. 12. 2019 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 19. 12. 2019 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 20. 12. 2019 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 21. 12. 2019 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 22. 12. 2019 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 23. 12. 2019 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 24. 12. 2019 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 25. 12. 2019 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 26. 12. 2019 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 27. 12. 2019 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 28. 12. 2019 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 29. 12. 2019 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 30. 12. 2019 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 31. 12. 2019 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 1. 1. 2020 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 2. 1. 2020 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 3. 1. 2020 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 4. 1. 2020 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 5. 1. 2020 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 6. 1. 2020 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 7. 1. 2020 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 8. 1. 2020 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 9. 1. 2020 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 10. 1. 2020 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 11. 1. 2020 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 12. 1. 2020 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 13. 1. 2020 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 14. 1. 2020 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 15. 1. 2020 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 16. 1. 2020 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 17. 1. 2020 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 18. 1. 2020 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 19. 1. 2020 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 20. 1. 2020 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 21. 1. 2020 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 22. 1. 2020 do 25. 6. 2020,

z částky 614,52 Kč od 23. 1. 2020 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 24. 1. 2020 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 25. 1. 2020 do 25. 6. 2020,
z částky 614,52 Kč od 26. 1. 2020 do 25. 6. 2020 a
z částky 614,52 Kč od 27. 1. 2020 do 25. 6. 2020 se rozsudek soudu I. stupně **potvrzuje**.

- III. Ve zbývajících částí výroku I. ohledně částky 672 900 Kč a části požadovaného příslušenství z částky 672 900 Kč se rozsudek soudu I. stupně **mění** tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobcům a) a b) oprávněným společně a nerozdílně částku 672 900 Kč s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně z částky 600 386,04 Kč od 16. 10. 2019 do zaplacení, z částky 44 245,44 Kč od 31. 12. 2019 do zaplacení a z částky 28 267,92 Kč od 26. 6. 2020 do zaplacení do 3 dnů od právní moci rozsudku.
- IV. Žalovaný je povinen zaplatit žalobcům a) a b), oprávněným společně a nerozdílně poměrnou část nákladů řízení před soudy obou stupňů ve výši 269 072,83 Kč do 3 dnů od právní moci rozsudku k rukám zástupce žalobců a) a b) Mgr. Pavla France.

Odůvodnění:

1. Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 2. 6. 2022, č. j. 43 C 20/2020-168, byla žaloba zamítnuta pro částku 672 900 Kč s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně od 16. 10. 2019 do zaplacení a pro částku 25 652 Kč s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně z částky 25 652 Kč od 31. 12. 2019 do zaplacení (výrok I.) a žalobcům byla uložena povinnost zaplatit žalovanému na náhradu nákladů řízení částku 2 100 Kč (výrok II.).
2. Proti tomuto rozsudku podávají odvolání žalobci. Namítají, že žalovaným vznesená námitka promlčení je v rozporu s dobrými mravy. Rozpor s dobrými mravy je třeba posuzovat s přihlédnutím ke všem individuálním okolnostem jednotlivého případu, které vyjdou v rámci řízení najevo. Takovou okolností je, že jednání o majetkoprávním vypořádání s žalovaným byla zahájena již v roce 2002. Žalobci činili veškeré kroky k tomu, aby splnili podmínky žalovaného, které si kladl před uhrazením náhrady za omezení vlastnického práva. V minulosti byla uzavřena mezi účastníky smlouva o vyrovnaní náhrady za strpění vodního díla na pozemku parc. č. XXXXX a náhrada byla vyplacena v souvislosti s jeho částí o velikosti 24 424 m², přičemž zbylá náhrada za pozemky o celkové rozloze 4 486 m² měla být vyplacena po odstranění duplicity zápisu vlastnického práva. Přestože žalobci duplicitu odstranili, žalovaný zůstal pasivní a náhradu nepřiznal. K vymáhání náhrady ve formálním smyslu podle § 59a vodního zákona žalobci aktivně nepřikročili, neboť jako způsob vypořádání majetkových poměrů zvolili směnu pozemků, která by případnou náhradu za omezení možnosti užívání pozemku reflektovala. Byl to žalovaný, který jednání ukončil, bezdůvodně změnil postoj, přestože žalobci splnili všechny jím kladené podmínky. Žalovaný po celou dobu mnohaletých jednání existenci nároku žalobců uznával, námitku promlčení vznesl až dopisem ze dne 1. 10. 2019, přičemž sám dával žalobcům opakovaně najevo, že mají na náhradu za strpění vodního díla na svých pozemcích nárok. Žalobci neměli důvod až do roku 2019 pochybovat o tom, že k vypořádání majetkoprávních vztahů k pozemkům dojde mezi účastníky obdobně, jak to bylo v případě jiných pozemků v roce 2005. Soud I. stupně toto nehodnotil, dostatečně námitky a tvrzení žalobců nevypořádal. Co se týče zamítnutí žaloby v části požadované náhrady škody, odvolatelé mají za to, že příčinnou souvislost je v případě předsmluvní odpovědnosti nutné vnímat širěji. Náklady na právní služby, které žalobci tvrdí jako vzniklou škodu, byly poskytnuty poté, co žalovaný odmítl pokračovat v dalším jednání a vyvstala potřeba posouzení možnosti dalšího právního postupu. Právní pomoc by nemuseli žalobci vyhledat, pokud by majetkoprávní poměry byly vypořádány prostřednictvím směnné smlouvy. Rovněž závěr soudu o tom, že mezi účastníky nebyl vyjasněn rozsah směny, nemá oporu v provedeném dokazování, tento rozsah byl vyjasněn nejpozději v roce 2017, kdy ze strany žalovaného došlo k odsouhlasení

podoby geometrického plánu a tím i podstatného rozsahu směny. Tato skutečnost nepochybně vyplývá z komunikace účastníků řízení.

3. Žalovaný navrhl, aby byl rozsudek soudu I. stupně potvrzen. Vznesená námitka promlčení neodporuje dobrým mravům. Žalobci byli informováni o možnosti požadovat náhradu dle zákona č. 254/2001 Sb., vodní zákon, v platném znění (dále jen vodní zákon), dopisem ze dne 4. 6. 2018, v němž byl nastíněn i postup aplikovaný Povodím Moravy při poskytování náhrady. Žalobci měli dostatek času reagovat na nabídku žalovaného, která směřovala k dohodě řešící náhradu za umístění vodního díla. Žalobci si výlučně svou pasivitou způsobili promlčení svého nároku na náhradu za omezení vlastnického práva. Ze strany žalobců nebyla prokázána příčinná souvislost mezi jimi vyčíslenou škodou a předmluvním jednáním žalovaného. Žalobci byli informováni o nutnosti udělení souhlasu Ministerstva zemědělství, jakožto zakladatele státního podniku, k případné směně, jakož i o probíhajícím procesu přehodnocování postupu pro nakládání s určeným majetkem Povodí Moravy s. p., kdy jim bylo výslovně sděleno, že připravovaná směna musí být předložena k odsouhlasení vedení žalovaného. Odsouhlasením geometrického vytýčení pozemku nebyly naplněny všechny znaky jednání směřující k uzavření smlouvy, neboť neproběhlo jednání o ceně pozemků a nebyly splněny ani další náležitosti uzavření smlouvy, např. administrace žádosti o udělení souhlasu ministerstva. Za této situace se žalobcům nemohlo jevit uzavření směnné smlouvy jako vysoce pravděpodobné.
4. Poté, co odvolací soud dospěl k závěru, že odvolání bylo podáno osobou oprávněnou (§ 201 o.s.ř.), včas (§ 204 o.s.ř.) a proti rozhodnutí, proti kterému je odvolání přípustné (§ 201 o.s.ř., § 202 o.s.ř. a contrario), přezkoumal napadené rozhodnutí soudu I. stupně, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, a dospěl k závěru, že odvolání je v převážné části požadované náhrady za omezení vlastnického práva důvodné.
5. Žalobou podanou dne 27. 1. 2020 ve znění částečného zpětvzetí pro částku 50 285 Kč s příslušenstvím (část požadované náhrady škody) se žalobci domáhali zaplacení částky 672 900 Kč s úrokem z prodlení ve výši 10 % od 16. 10. 2019 a částky 25 652 Kč s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně od 31. 12. 2019 do zaplacení. Žaloba byla změněna v části požadovaných úroků z prodlení v řízení před odvolacím soudem.
6. Žalobci tvrdí, že jsou výlučnými vlastníky nemovitostí, které jsou zatopeny vodním dílem Nové Mlýny. Nádrž vznikla před rokem 2002. Žalovaný dopisem z 5. 6. 2002 sdělil, že si je vědom svých závazků k vypořádání s tím, že nejvhodnější se mu jeví výkup pozemků. V roce 2005 byla uzavřena kupní smlouva, kdy došlo k převodu části pozemku parc. č. XXXXX, zároveň bylo jednáno o náhradě za strpění vodního díla na pozemcích parc. č. XXXXX, XXXXX a XXXXX. Dosud však nebyla poskytnuta náhrada za zbývající část pozemku parc. č. XXXXX o rozloze 4 486 m² (dnes se jedná o pozemky parc. č. XXXXX, XXXXX, XXXXX, XXXXX, XXXXX, XXXXX, XXXXX, XXXXX, XXXXX, XXXXXa XXXXX) v k.ú. XXXXX. Žalovaný rovněž dopisem z 3. 5. 2007 deklaroval, že si je vědom svých závazků a má snahu pozemky vypořádat. Žalobci navrhli, aby byly předmětné pozemky směněny za jiné. Probíhalo soudní řízení o odstranění duplicity vlastnického práva k některým z pozemků. V podstatě od roku 2007 byl veden dialog o přípustnosti směny pozemků. Dne 3. 4. 2014 byla žalobcům zaslána nabídka na uzavření směnné smlouvy, 6. 11. 2014 se uskutečnilo jednání, žalobci nechali zpracovat geometrický plán ze dne 13. 9. 2017, se kterým žalovaný bez připomínek souhlasil. Dne 19. 1. 2018 žalobci zaslali žalovanému dopis, jehož obsahem byl i požadovaný geometrický plán a vyjádřili svůj trvalý zájem na směně pozemků. Dne 7. 6. 2018 byli žalobci vyrozuměni, že se směnou generální ředitel podniku nesouhlasí s tím, že vše bude řešeno formou náhrady podle § 59a vodního zákona. Žalobci požadovali náhradu za strpění vodního díla dopisem ze dne 1. 10. 2019, na který žalovaný reagoval tak, že nárok je promlčen. Námitka promlčení je v rozporu s dobrými mravy s ohledem na okolnosti případu, pro které nebylo právo na náhradu uplatněno dříve, když až do roku 2019 bylo jednáno o tom, že dojde ke směně pozemků, z nichž by žalobcům příslušela jednorázová náhrada.

7. Žalovaný namítl promlčení žalobou uplatněného nároku podle § 59a vodního zákona. Žalobci byli informováni o možnosti tohoto postupu dopisem, který jim byl doručen 7. 6. 2018, odmítli nabídku odkupu, měli dostatek času reagovat na nabídku žalovaného nebo požádat o stanovení náhrady. Co se týče tvrzené škody, tato není v příčinné souvislosti s ukončením předšmluvních jednání.
8. Soud I. stupně provedl dokazování listinami předloženými účastníky tak, jak vyplývá z jednotlivých protokolů o jednání. Na základě provedení dokazování žalobu zamítl, neboť dospěl k závěru, že nárok na náhradu škody podle § 1729 občanského zákoníku nevznikl, když účastníci se domáhají úhrady nákladů, které vznikly až poté, co druhá strana oznámila, že o směně již nehodlá jednat. Tyto náklady nejsou v příčinné souvislosti s předšmluvními jednáními. Co se týče jednorázové náhrady za strpění vodního díla, soud I. stupně dospěl k závěru, že věc je třeba posoudit podle § 50 písm. c/ vodního zákona, nikoliv podle ustanovení § 59a vodního zákona, neboť se jedná o vodní dílo vybudované v korytě vodního toku řeky Dyje. Promlčecí lhůta počala běžet už 1. 1. 2002 a uplynula nejpozději 1. 1. 2005. Rozsudek ve věci odstranění duplicity vlastnického práva nabyt právní moci 19. 3. 2005. Až v roce 2014 začala být řešena směna pozemků. Vzhledem k délce doby, která uplynula od promlčení nároku do podání žaloby, není uplatněná námitka promlčení v rozporu s dobrými mravy.
9. Podle § 1729 odst. 1 občanského zákoníku dospějí-li strany při jednání o smlouvě tak daleko, že se uzavření smlouvy jeví jako vysoce pravděpodobné, jedná nepoctivě ta strana, která přes důvodné očekávání druhé strany v uzavření smlouvy jednání o uzavření smlouvy ukončí, aniž proto má spravedlivý důvod.
10. Podle § 1729 odst. 2 občanského zákoníku strana, která jedná nepoctivě, nahradí druhé straně škodu, nanejvýš však v tom rozsahu, který odpovídá ztrátě z neuzavřené smlouvy v obdobných případech.
11. Ve smyslu § 55 odst. 1 písm. a/ vodního zákona je vodní nádrž vodním dílem. Vodním dílem jsou stavby, kterou slouží ke vzdouvání a zadržování vod, k umělému usměrňování odtokového režimu povrchových vod, k ochraně a užívání vod, k nakládání s vodami, ochraně před škodlivými účinky vod, k úpravě vodních poměrů nebo k jiným účelům sledovaným vodním zákonem.
12. Podle § 59a vodního zákona vlastník pozemku je povinen strpět za náhradu na svém pozemku vodní dílo vybudované před 1. 1. 2002 a jeho užívání.
13. Podle přechodných ustanovení článek LV. zákona č. 303/2013 Sb., nedojde-li mezi vlastníkem pozemku a vlastníkem vodního díla k dohodě o náhradě za užívání pozemku podle § 59a zákona č. 254/2001 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, do 24 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, rozhodne na návrh vlastníka pozemku nebo vodního díla o výši náhrady soud.
14. Podle § 629 odst. 1 občanského zákoníku promlčecí lhůta trvá tři roky.
15. Podle § 629 odst. 2 občanského zákoníku majetkové právo se promlčí nejpozději uplynutím 10 let ode dne, kdy dospělo, ledaže zákon zvláště stanoví jinou promlčecí lhůtu.
16. Podle § 647 občanského zákoníku v případě uzavření dohody o mimosoudním jednání věřitele a dlužníka o právu nebo o okolnosti, které právo zakládá, počne promlčecí lhůta běžet poté, co věřitel nebo dlužník výslovně odmítne v takovém jednání pokračovat; počala-li promlčecí lhůta běžet již dříve, po dobu jednání neběží.
17. Žalobce se v podané žalobě domáhá dvou rozdílných nároků, jednak náhrady za omezení vlastnického práva stavbou vodního díla (strpění vodního díla na svém pozemku), jednak náhrady škody vzniklé v souvislosti s ukončením předšmluvních jednáních.
18. K náhradě za omezení vlastnického práva je třeba uvést, že odvolací soud seznámil účastníky řízení se svým právním názorem na věc, kdy je třeba respektovat nálezy Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS

362/2022, jehož závěry zcela mění dosavadní judikaturní praxi. Ústavní soud se vyjádřil tak, že ustanovení § 50 písm. c/ vodního zákona a § 59a vodního zákona nejsou ve vzájemném poměru obecného a speciálního ustanovení, když pro takový právní závěr není žádný rozumný důvod. Ustanovení § 59a vodního zákona včetně přechodných ustanovení ze zákona č. 303/2013 Sb. se vztahuje na všechna vodní díla včetně těch, která byla již ve vodním zákoně uvedena před novelizací provedenou tímto zákonem. Tímto ustanovením bylo výslovně zakotveno právo na náhradu včetně způsobu a termínu event. uplatnění u soudů. Obě ustanovení upravují stejným způsobem stejný druh právních vztahů, pouze § 59a vodního zákona dopadá jak na vodní díla v korytech vodních toků, tak na vodní díla mimo koryta vodních toků. Mezi těmito ustanoveními se uplatní zásada posteriority, tudíž se použije pravidlo pozdější namísto pravidla dřívějšího. Z hlediska obsahového se uplatní zásada komplementarity, když § 59a doplnil předchozí úpravu o výslovné právo na náhradu (viz bod 16 odůvodnění předmětného nálezu). Ústavní soud rovněž v tomto nálezu vytkl dosavadní judikaturu to, že bez dalšího, bez jakýchkoliv pochybností dovozovala, že náhrada za omezení vlastnického práva je jednorázová, aniž by tento závěr byl náležitě odůvodněn. Zdůraznil, že vodní zákon v žádném z předmětných ustanovení jednorázový způsob náhrady neupravuje. Naopak výslovně jednorázovou náhradu zakotvuje jen v § 30 odst. 1 za prokázané omezení užívání pozemků a staveb v ochranných pásmech vodních zdrojů. Úpravu jednorázového poskytnutí náhrady za omezení vlastnického práva nelze bez dalšího analogicky aplikovat na právní vztahy, v nichž zákon takový postup neupravuje, přičemž demonstrativně vyjmenoval právní předpisy z oblasti veřejného práva, které jednorázovou náhradu upravují. Zdůraznil, že rozdíly v rozsahu jednorázové náhrady a náhrady poskytované v podobě renty jsou notorietami, přičemž opakující se plnění je v řadě situací praktické a smysluplné, neboť umožňuje zohlednit dobu trvání omezení vlastnického práva a je způsobilé reagovat i na budoucí změnu poměrů, např. zánik vodního díla či vývoj kupní síly peněz. Ústavní soud v jím projednávané věci označil postup odvolacího a dovolacího soudu, které postupovaly v souladu se stávající judikaturou, za „ústavněprávně relevantní exces“ nebyl-li respektován normativní obsah ustanovení § 50 písm. c/ a § 59a vodního zákona, přičemž tento exces byl shledán i v mechanickém převzetí konstrukce údajné jednorázovosti náhrady za omezení vlastnického práva vlastníka pozemku, na němž je umístěno vodní dílo. Takovým postupem bylo porušeno jak základní právo na soudní ochranu, tak právo na náhradu za omezení vlastnického práva.

19. Dle odvolacího soudu z uvedeného ústavního nálezu vyplývá, že je třeba zcela přehodnotit dosavadní judikaturní přístup k jednorázovosti náhrady, když takový postup, na rozdíl od jiných zákonných úprav, vodní zákon v případě náhrady za omezení vlastnického práva stavbou vodního díla nestanoví. Pokud by zákonodárce zamýšlel konstruovat náhradu jako jednorázovou, toto by výslovně stanovil v zákoně, jak tomu je v jiných případech. Dále je třeba vykládat vztah mezi § 50 písm. c/ vodního zákona a § 59a vodního zákona podle zásady posteriority. Nedošlo-li k vypořádání nároků podle § 50 písm. c/ vodního zákona, mohou být nároky vypořádány podle § 59a vodního zákona.
20. Soud I. stupně posuzoval věc podle § 50 písm. c/ vodního zákona a žalobu zamítl na základě promlčení, když lhůty, odvíjející se od tohoto ustanovení, již uplynuly, přičemž žalovaný se promlčení dovolal. Námitku uplatnění námitky promlčení v rozporu s dobrými mravy vypořádal tak, že doba mezi podáním žaloby a uplynutím promlčecí lhůty (nesprávně počítané od 1. 1. 2002) je natolik dlouhá, že vznesená námitka promlčení nemůže být v rozporu s dobrými mravy.
21. Za této situace, kdy soud I. stupně při posouzení nároku vycházel ze stávající judikatury, která byla nazvána v následně vydaném ústavním nálezu „ústavněprávně relevantním excesem“, odvolací soud použil žalobce podle § 118a odst. 1, 2 o.s.ř. tak, že o náhradě je možno rozhodovat i jinak než o náhradě jednorázové, že věc je možno po právní stránce posoudit jinak než podle účastníkovy právního názoru vycházejícího z dosavadní judikatury. Žalobci na poučení reagovali tak, že vymezili období, za které požadovanou peněžitou náhradu požadují, a to od 27. 1. 2017 do 26. 1. 2020 včetně, tj. za 1 095 dnů. Uvedli, že požadují částku 50 Kč za m²/rok z plochy 4 486 m². Výše

denní náhrady činí 614,52 Kč. K výši požadované náhrady žalobci doplnili, že náhrada za omezení vlastnického práva by měla být určována ve výši obvyklé v daném místě a čase. S ohledem na specifikum daných pozemků, by měla vycházet z výše nájemného. Na výši nájemného má výrazný vliv právě žalovaný, neboť v jeho vlastnictví, resp. správě, se z povahy věci nachází větší množství pozemků svým charakterem srovnatelných s povahou předmětných pozemků. Žalobci tudíž označili a předložili k důkazu nájemní smlouvy, které jsou obsahem veřejného registru smluv, které uzavírá žalovaný s různými subjekty. Aritmetický průměr výše nájemného činí 61,70 Kč za m²/rok. S ohledem na žalobou vymezenou výši náhrady za omezení vlastnického práva však požadují tuto náhradu v jednotkové částce 50 Kč za m²/rok, tj. méně, než činí obvyklá cena za nájem pozemků, na nichž se nachází vodní dílo. U části úroků z prodlení požadovaných z peněžitě jednorázové náhrady odlišně oproti původně podané žalobě vymezili dobu, za kterou příslušenství požadují. Za 992 dnů od 27. 1. 2017 do 15. 10. 2019 požadují příslušenství od 16. 10. 2019, za zbývajících 103 dnů od 16. 10. 2019 do 26. 1. 2020 včetně požadují zákonný úrok z prodlení z každé denní náhrady vždy od každého následujícího dne, v němž došlo k omezení vlastnického práva. Uvedli, že výzvou právního zástupce ze dne 1. 10. 2019, v níž byla dána lhůta k plnění do 15. 10. 2019, byly zesplatněny i další v budoucnu vzniklé náhrady za jednotlivé dny. Žalovaný se ocitl v prodlení hned následující den po dni, v němž k omezení vlastnického práva došlo. Žalovaný si musel být vědom už po zaslání výzvy ze dne 1. 10. 2019 své povinnosti hradit náhradu za omezení vlastnického práva do budoucna.

22. Odvolací soud připustil změnu žaloby usnesením ze dne 9. 10. 2023, č. j. 15 Co 194/2022-272. Žalobci neuplatňují nový návrh, náhradu nově požadují za jednotlivé dny vymezeného časového období, nikoliv jako náhradu jednorázovou.
23. Mezi účastníky je nesporné, že pozemky ve vlastnictví žalobců jsou zastavěny vodním dílem Nové Mlýny. Vodní dílo Nové Mlýny je přehradní nádrž na řece Dyji, která byla vybudována před rokem 2002, což je obecně známou skutečností, kterou není třeba dokazovat. Pozemky žalobců jsou zatopeny zcela či z převážné části tímto vodním dílem. Části pozemků, které nejsou celoročně zatopeny, se nacházejí v retenčním prostoru vodního díla.
24. Vzhledem k tomu, že včasnost vznesení nároku na požadovanou náhradu je třeba posuzovat podle § 59a vodního zákona ve spojení s čl. LV. zákona č. 303/2013 Sb., bylo třeba znovu posoudit důvodnost vznesené námitky promlčení, jakož i námitky, že námitka promlčení byla uplatněna v rozporu s dobrými mravy. Žalobcům vzniklo právo požadovat peněžitou náhradu podle ustanovení § 59a vodního zákona, neboť ke dni 1. 1. 2014 byli vlastníky předmětných pozemků zastavěných vodním dílem. Náhrada jim nebyla poskytnuta podle ustanovení § 50 písm. c/ vodního zákona. Žalobci měli dlouhodobě zájem o směnu pozemků, když s žalovaným v minulosti jednali. Žalobci deklarovali už v roce 2007 že mají zájem o směnu předmětných pozemků. Strany se předběžně dohodly na směně pozemků, smluvní jednání mezi stranami probíhala už ke dni 6. 11. 2014, jednání bylo až do 4. 6. 2018. Tehdy žalovaný žalobcům sdělil, že směna pozemků nebude možná, že vše bude řešeno formou náhrady za umístění vodního díla dle § 59a vodního zákona. S tímto žalobci nesouhlasili, o čemž svědčí i jejich stížnost na postup žalovaného, kterou řešilo příslušné ministerstvo. V roce 2014 smluvní jednání nabrala určitějších obrysů, bylo jednání o tom, jaké pozemky ze strany žalovaného budou předmětem směny, žalobcům bylo uloženo vyhotovit geometrický plán, který vyhotovili. Vyhotovený geometrický plán byl žalovaným odsouhlasen. Pokud žalovaný namítá, že nebyly naplněny všechny znaky jednání směřující k uzavření smlouvy, kdy výslovně uvádí, že neproběhlo jednání o ceně, není jeho námitka důvodná. V případě směny je třeba dohodnout, jaká věc individuálně určená, bude směněna za jinou věc individuálně určenou. Účastníci se na těchto podstatných náležitostech smlouvy dohodli. Administrace věci, včetně předchozího schválení právního jednání dle vnitřních předpisů žalovaného, není podstatnou náležitostí smlouvy. Žalovaný dal žalobcům najevo, že připravovanou smlouvu neuzavře dopisem ze dne 4. 6. 2018. Oznámení o ukončení jednání bylo doručeno žalobcům dne 7. 6. 2018.

25. Promlčecí lhůta k uplatnění nároku na jednorázovou náhradu před soudem nemohla počít běžet už od 1. 1. 2014. Zákon totiž předpokládá, že ve lhůtě 24 měsíců od účinnosti zákona se mají vlastníci pozemku a vlastníci vodního díla dohodnout o náhradě za užívání pozemku. Teprve, pokud by k dohodě nedošlo, rozhodne o výši náhrady soud, a to buď na návrh vlastníka pozemku, nebo na návrh vlastníka vodního díla. Právo tak mohlo být uplatněno poprvé u soudu nejdříve 1. 1. 2016. V daném případě účastníci jednali o směně předmětných pozemků, a to již v době, kdy předmětné ustanovení § 59a nabylo účinnosti. Už před datem 1. 1. 2014 žalovaný deklaroval, a to opakovaně, že si je vědom svého závazku na poskytnutí náhrady za omezení vlastnického práva k předmětným pozemkům, žalobci tuto náhradu hodlali řešit směnou za jiné pozemky, s čímž žalovaný v minulosti souhlasil, o čemž svědčí korespondence mezi stranami, v níž byly řešeny pozemky, které mohou být směněny, přičemž žalovaný určoval a oznamoval, kdy je možné směnu nejdříve realizovat. Byl to žalovaný, který po ukončení jednání o uzavření směnné smlouvy uvedl, že věc bude řešena v režimu § 59a vodního zákona. Za této situace promlčecí lhůta mohla počít běžet až ode dne následujícího po dni, kdy bylo žalobcům sděleno, že žalovaný o směnu pozemků již nemá zájem, vše chce řešit formou náhrady podle § 59a vodního zákona. Díky jednání účastníků o uzavření dohody o směně pozemků, nezačala promlčecí lhůta běžet už od uplynutí lhůty 24 měsíců od data 1. 1. 2014, ale až od ukončení jednání o uzavření směnné smlouvy. Jednání probíhala dlouhodobě, sám žalovaný určoval, jaký krok a do kdy mají žalobci učinit s tím, že realizace bude možná nejdříve v roce 2018. I pokud by byla promlčecí lhůta k uplatnění práva před soudem vázána na možnost uplatnit právo pouze jednou, počala by běžet ode dne 8. 6. 2018, tudíž by žalobci uplatnili nárok včas, tj. ode dne následujícího po dni, kdy bylo žalobcům oznámeno, že žalovaný uzavřít směnnou smlouvu nehodlá. Odvolací soud si je vědom toho, že se směna pozemků netýkala některých z pozemků, z nichž je požadována náhrada (parc. č. XXXXX, XXXXX, XXXXX, a XXXXX). Žalovaný je státní podnik, žalobci jsou fyzickými osobami. Zákon dal oběma účastníkům lhůtu k dohodě 24 měsíců od data 1. 1. 2014, současně stanoví, že nedošlo-li k dohodě, může návrh na určení náhrady podat jak vlastník pozemku, tak vlastník vodního díla. Nejednalo se o právo, které by mohl uplatnit výlučně vlastník pozemku. Zákonodárce sledoval spravedlivé uspořádání poměrů mezi vlastníky. Žalovaný věděl, že předmětem směny nejsou veškeré pozemky žalobců, přesto sám žalobu na určení náhrady za omezení vlastnického práva nepodal. Jestliže zákon dal oprávnění domáhat se u soudu určení náhrady jak vlastníku pozemku, tak vlastníku vodního díla, nemůže ten, kdo zůstal nečinný, ačkoliv takovou možnost měl, namítat promlčení pro nečinnost jiné oprávněné osoby. Takovou nečinnost je nutno vnímat jako nepoctivou. Námitka promlčení v případě závěru, že náhradu je možno uplatnit jen jednorázově, by byla uplatněna v rozporu s dobrými mravy, a to i s ohledem na všechny okolnosti, které podání žaloby předcházely (dřívější jednání účastníků, uzavření kupní smlouvy a poskytnutí náhrady za část pozemků žalobců (dohody z roku 2005), deklarace žalovaného o tom, že si je vědom svých závazků z titulu užívání cizího pozemku zastavěného vodním dílem, že má snahu vypořádat všechny pozemky v katastrálním území Pavlov dotčené stavbou vodního díla (dopis žalovaného z roku 2002, 2007). Žalovaný jednal v rozporu se svými prohlášeními a sám žalobu na určení náhrady za omezení vlastnického práva nikdy nepodal.
26. Žalobci mají právo na náhradu za bezesmluvní užívání pozemku za celou dobu jeho užívání bez dohodnuté náhrady, za celou dobu, kdy jsou nuceni strpět vodní dílo na svém pozemku. Jestliže žalobci vymezili období, za které požadují náhradu od 27. 1. 2017 do 26. 1. 2020, promlčecí lhůta začala běžet postupně po dnech od 29. 1. 2017. Žaloba byla podána dne 27. 1. 2020 před uplynutím obecné tříleté promlčecí lhůty.
27. Namítá-li žalovaný, že situaci mezi žalobci a žalovaným je třeba posoudit jako deliktní, jeho námitka není důvodná. Zákon totiž reaguje na faktický stav, kdy jsou vodní díla umístěna na pozemku jiných vlastníků a výslovně uvádí, že vlastníci pozemků nejsou povinni strpět vodní dílo na svém pozemku bezplatně, nýbrž za náhradu. Nejedná se o sankci za omezení vlastnického práva, nýbrž o úplatu za omezení vlastnického práva. Právo požadovat náhradu má ten, kdo byl k určitému datu

vlastníkem pozemku dotčeného stavbou vodního díla, náhrada nemá za cíl kompenzovat to, že vodní dílo mohlo být postaveno na pozemku neoprávněně.

28. Jestliže zákon nestanoví náhradu jako jednorázovou, jejímž účelem je jednou provždy vypořádat vztahy mezi vlastníkem pozemku a vlastníkem vodního díla, má vlastník pozemku právo na náhradu za celou dobu strpění vodního díla na svém pozemku, a to od okamžiku, kdy mu toto právo přiznává zákon. Zákon nevylučuje, aby mezi vlastníkem pozemku a vlastníkem vodního díla došlo k dohodě o jednorázové náhradě, takový postup je v souladu se zásadou smluvní volnosti. Účastníci se ve věci nedohodli.
29. Omezení vlastnického práva vlastníka pozemku je absolutní, vlastníku zůstává pouze holé vlastnictví, aniž by bylo možno dosáhnout změny tohoto stavu žalobou na vyklizení, na odstranění vodního díla, na zdržení se užívání pozemků. Pozemky žalobců jsou v současné době užívány bezesmluvně, a to v celém rozsahu. Svým charakterem se užívání pozemků vlastníkem vodního díla blíží nejvíce užívání pozemků bez platné nájemní smlouvy, kdy je vlastník pozemku vyloučen z jakékoliv dispozice s ním, ať už právní nebo faktické. Jednorázová náhrada nedokáže vystihnout omezení vlastnického práva vlastníka pozemku. Omezení vlastníka pozemku trvá po celou dobu trvání vodního díla, vlastník pozemku nemá možnost danou situaci ovlivnit. V daném případě se jedná o rozlehlou vodní nádrž, nikoliv o drobnější stavbu ve vodním toku, nelze si představit možnost jejího zániku či odstranění v reálně dohledné době. Nachází-li se na pozemku stavba jiného vlastníka, je vlastník pozemku rovněž omezen v dispozici s pozemkem dle § 3056 občanského zákoníku. Žalobci se s žalovaným nedohodli na směně za jiné pozemky, které by byly odpovídající náhradou, bez nutnosti požadovat náhradu za bezesmluvní užívání pozemků. Žalovaný v průběhu řízení uvedl, že si pozemky pod stavbou vodního díla neprónajímá od jejich vlastníků, z obsahu spisu vyplývá, že nabízí pouze odkud (výkup) pozemků za jím stanovených podmínek. S ohledem na charakter vodního díla, omezení vlastnického práva žalobců, dobu trvání omezení vlastnického práva má odvolací soud za to, že náhrada by neměla být jednorázová, mohla by být do budoucna stanovena v podobě opakující se renty, např. navázané na cenovou doložku apod. Žalobci však náhradu do budoucna v daném řízení nepožadují, požadují náhradu za omezení vlastnického práva stavbou vodního díla za minulé období vymezené od 27. 1. 2017 do 26. 1. 2020. Do minulosti nelze rentu stanovovat, je třeba určit výši náhrady za jednotlivé dny, kdy omezení vlastnického práva trvalo.
30. Odvolací soud doplnil dokazování smlouvami, které sám žalovaný uzavírá s třetími osobami, týkající se jeho pozemků, na nichž se nachází vodní plocha, nebo v bezprostřední blízkosti vodních ploch. Tyto smlouvy stanoví nájemné z pronajímané plochy, pravidelně obsahují cenovou doložku, řeší i náhradu za bezesmluvní užívání předcházející nájemnímu vztahu. Jedná se o smlouvy uveřejněné ve veřejném registru. Nájemní smlouvy se týkají řeky Moravy v místě, kde je užívána k rekreaci, vodní nádrže Nové Mlýny a Vranov. Z nájemní smlouvy ze dne 20. 12. 2018, č. 1310/2018-SML, týkající se pozemků v katastrálním území XXXXX vyplývá, že tento pozemek je pronajímán k sezónní individuální rekreaci a k umístění mobilních obytných aut nebo přívěsů na části pozemku, dohodnutá cena je 35,10 Kč za m²/rok, je sjednána i cenová doložka. Pozemek bezprostředně navazuje na vodní plochu. Z nájemní smlouvy označené jako PM uzavřené s XXXXX vyplývá, že tomuto subjektu je pronajímán pozemek, vodní plocha, za účelem zřízení dvou vývazíšť pro kotvení plavidel ve vlastnictví nájemce nebo členů nájemce a zajištění přístupu k těmto vývazíšťům. Je sjednáno, že vývazíště ani plovoucí plavidla nebudou využívána ke komerčním účelům, nájemné je sjednáno ve výši 33 Kč za m²/rok, je ujednána cenová doložka. Z nájemní smlouvy uzavřené se společností XXXXX vyplývá, že předmětem nájmu jsou jak pozemky zatopené vodní plochou, tak pozemky označené jako zastavěná plocha a nádvoří, cena za pozemky označené dle druhu jako vodní plocha je sjednána u jednotlivých pozemků rozdílně, v částce 128,70 Kč za m²/rok, cena za ostatní pozemky a některé z vodních ploch činí 42,90 Kč za m²/rok a 62,90 Kč za m²/rok. V nájemní smlouvě je opět sjednána cenová doložka. Nájemní smlouvou je narovnáváno i dřívější bezesmluvní užívání některých pozemků. Nájemní smlouvou

uzavřenou se společností XXXXX bylo sjednáno nájemné za pozemek s rekreační chatou ve výši 63 Kč za m²/rok, smlouva obsahuje cenovou doložku. Nájemní smlouvou uzavřenou s M.S., H.S. a Z.S. č. 197/2019-SML pronajímá žalovaný vodní plochu za částku 93,60 Kč za m²/rok za účelem umístění plovoucího mola pro půjčovnu plavidel, včetně zajištění přístupu. Smlouva obsahuje cenovou doložku. Nájemní smlouvou uzavřenou s XXXXX bylo dohodnuto nájemné ve výši 47,08 Kč za m²/rok za nájem vodní plochy za účelem zřízení dvou vývazíšť pro kotvení plavidel, s tím, že vývazíště ani plovoucí plavidla nebudou využívána ke komerčním účelům. Nájemní smlouvou uzavřenou dne 1. 4. 2021 na kotvící místa s R.S., číslo smlouvy 593/2021-SML, byla pronajata vodní plocha za účelem zřízení a provozování kotvících míst za částku 93,60 Kč za m²/rok (jedná se o smlouvu navazující na smlouvu č. 197/2019-SML).

31. Žalobci mají právo na náhradu za strpění vodního díla na svém pozemku. Vlastnické právo žalobců je stavbou vodního díla omezeno v rozsahu srovnatelném s bezesmluvním užíváním pozemku. Náhrada by měla odpovídat ceně za bezesmluvní užívání pozemku v daném místě a čase obvyklé. Žalovaný výslovně u jednání odvolacího soudu uvedl, že nájemní smlouvy s vlastníky pozemků nacházejících se pod vodním dílem neuzavírá. Cenu obvyklou tak není možné zjistit. Odvolací soud postupoval podle § 136 o.s.ř. a určil cenu za omezení vlastnického práva stavbou vodního díla dle své úvahy. Při určení této částky je třeba zohlednit, čeho se dostává tomu, v jehož prospěch je vlastnické právo vlastníka pozemku omezeno. Východiskem nemůže být hodnota pozemku bez vodního díla, když právě umístění vodního díla na tomto pozemku je určující pro způsob nakládání s pozemkem. Je třeba sledovat výhodu, jaká se dostala vlastníku vodního díla tím, že na určitém pozemku vodní dílo stojí. Celý pozemek je omezen režimem vodního zákona a stanoveným způsobem nakládání. Nakládání s vodami může generovat i příjmy, nikoliv jen výdaje. Základním vodítkem pro určení přiměřené výše náhrady jsou ceny nájmu vodních ploch zjištěné na základě výše uvedených smluv. Průměr částek sjednaných za nájem vodních ploch k různým účelům činí 63,40 Kč za m²/rok. Jiné ceny nájmu jsou stanoveny pro zájmové sdružení, jiné ceny nájmu jsou stanoveny osobám, která vodní plochy využívají za účelem dosažení zisku, k podnikatelské činnosti. Z uvedených smluv vyplývá, že nájem pozemků, na nichž se nachází vodní plocha, je sjednáván právě proto, že se na pozemcích vodní plocha nachází. Vlastník vodního díla má celou řadu povinností s vodním dílem spojených, na druhé straně má oprávnění nakládat s vodami v režimu vodního zákona, které zahrnuje i případný chov ryb apod., toto nakládání s vodami mu může přinášet i zisky, stejně jako nájem vodních ploch třetím osobám k jejich soukromým účelům. Vlastník pozemku, který není vlastníkem vodního díla, takové oprávnění nemá. Nakládání, které může přinášet zisk, se váže právě k vodní ploše. Pokud strana žalovaná namítala nepřiměřenost požadovaného nároku právě s ohledem na to, za jakou částku je pronajímán rybník rybářům, argumentovala nakládáním s vodami v režimu vodního zákona, nikoliv nájmem vodních ploch k soukromým účelům mimo režim nakládání s vodami. Co se týče výše přiměřené náhrady je třeba zohlednit právě nájemní smlouvy uzavřené mimo právní režim nakládání s vodami podle vodního zákona. Vodní nádrž Nové Mlýny je rekreační vodní plochou, kterou je možno pronajímat třetím osobám k předem dohodnutému účelu, včetně přilehlých pozemků. Žalovaný netvrdil, že by smlouvy nebyly uzavírány na pozemky srovnatelné s pozemky žalobců. Na druhé straně je třeba rovněž zohlednit, že předmětem těchto smluv není jen pozemek jako takový, ale i užitek z vodní plochy na pozemku se nacházející. Spravedlivému uspořádání poměrů pak odpovídá ponížení zjištěné průměrné ceny o 15 %, tj. o částku 9,51 Kč. Žalobci požadují částku nižší, náhrada jim byla přiznána v požadované výši (50 Kč za m²/rok, tj. 614,52 Kč za každý den strpění vodního díla na svém pozemku z celkové plochy vodním dílem dotčených pozemků).
32. Žalobci požadovali úrok z prodlení z přiznané náhrady, žaloba je důvodná pouze částečně. Výzva k plnění ze dne 1. 10. 2019, v níž byla žalobcům stanovena lhůta k zaplacení do 15. 10. 2019, se mohla vztahovat jenom na tu část jednorázové náhrady, která byla splatná ke dni vyhotovení výzvy. K tomuto dni byla splatná náhrada do 30. 9. 2019 včetně. Právo žalobců požadovat bez zbytečného odkladu plnění jednorázové denní náhrady nevzniklo již ten den, ve kterém strpěli omezení

vlastnického práva, ale až následující den. Teprve v den následující po dni, kdy se stal nárok splatným, mohlo dojít k prodlení. Výzvou ze dne 12. 12. 2019, v níž byla stanovena lhůta k plnění do 30. 12. 2019, byla zesplatněna plnění za období od 1. 10. 2019 do 11. 12. 2019 včetně. Plnění za období od 12. 12. 2019 do 26. 1. 2020 byla splatná dnem následujícím po doručení žaloby. Žaloba byla doručena 24. 6. 2020, žalobci měli plnit bezodkladně, tedy nejpozději následujícího dne, tudíž v prodlení se ocitli až dne 26. 6. 2020. V případě jednorázové náhrady vznikající za každý den omezení vlastnického práva není zákonem stanovena splatnost, splatnost tak může vyvolat výzva k plnění. Splatnost může vyvolat výzva k plnění jen u takové pohledávky, která již existuje. Jedině v souvislosti s existující již vzniklou pohledávkou může mít žádost o splnění právní význam. Výzvy učiněné před vznikem pohledávky, před její splatností, jsou bez právního významu.

33. Odvolací soud má ve shodě se soudem I. stupně za to, že uplatněný nárok na náhradu škody za ukončení předšmluvních jednání není důvodný. V řízení bylo zjištěno, že jednání mezi stranami probíhala, strany se dohodly, jaké pozemky budou předmětem směny, žalovaný instruoval žalobce ohledně dalšího postupu. Žalovaný až v průběhu předšmluvních jednání upozornil na to, že k uzavření směnné smlouvy je třeba schválení generálním ředitelem. Účastníci sice dlouhodobě jednali o uzavření určité smlouvy, nicméně bylo zřejmé, že k jejímu uzavření je třeba schválení generálním ředitelem. Žalobci se nemohli domnívat, že by smlouva byla uzavřena bez dodržení interních předpisů žalovaného. Na druhé straně nic nenásvědčovalo tomu, že by předem žalovaným odsouhlasená směna určitých pozemků, když žalovaný dal žalobcům i pokyn k vyhotovení geometrického plánu, neměla být realizována.
34. Aby vznikla povinnost k náhradě škody podle § 1729 občanského zákoníku, musí jednání o uzavření smlouvy dospět už do určitého finálního stádia, kdy lze důvodně očekávat uzavření smlouvy, ale současně k ukončení předšmluvních jednání musí dojít bez spravedlivého důvodu. Žalovaný ukončil předšmluvní jednání proto, že generální ředitel souhlas s uzavřením směnné smlouvy neudělil. Jedná se o objektivní důvod, který byl druhé straně předem znám, nelze tedy uzavřít, že by pro ukončení jednání nebyl spravedlivý důvod. Žalobci vyčíslili škodu částkou 25 652 Kč. Škoda je představována náklady na právní zastoupení, o nichž tvrdí, že byly vynaloženy v souvislosti s neuzavřenou smlouvou. Škoda, jak byla vyčíslena, neodpovídá ztrátě z neuzavřené smlouvy. Jedná se o náklady na právní služby, které byly vynaloženy následně v souvislosti se stížnostmi na postup žalovaného, s analýzou právní situace, v níž se žalobci ocitli poté, kdy žalovaný odmítl dále jednat. Nejedná se o náklady spojené s úkony spojenými s přípravou smlouvy a náklady spojené s předšmluvními jednáním, nejedná se o náklady marně vynaložené na uzavření smlouvy. V okamžiku, kdy žalovaný dal najevo, že smlouvu s žalobci neuzavře, předšmluvní jednání skončila. Žalobcům muselo být zřejmé, že pokud žalovaný odmítl dále jednat, nelze jej proti jeho vůli přinutit k uzavření smlouvy. Případné náklady na sepsání stížnosti a náklady spojené s právním rozbořením situace, tj. další postup do budoucna, nejsou v příčinné souvislosti s jednáním žalovaného. Zákon totiž jednoznačně stanovil, jakým způsobem má být finanční náhrada za strpění vodního díla na pozemku jiného vlastníka uplatněna, nedojde-li k dohodě.
35. Změna žaloby učiněná v odvolacím řízení byla dle svého obsahu částečným zpětvzetím. Odvolací soud proto ve výroku I. rozhodl tak, že rozsudek soudu I. stupně zrušil a řízení zastavil ohledně části úroků z prodlení, u který byla vzata žaloba zpět podle § 222a odst. 1 o.s.ř. (výrok I. tohoto rozsudku).
36. Rozsudek soudu I. stupně byl podle § 219 o.s.ř. potvrzen v části zamítavého výroku ohledně částky 25 652 Kč s úrokem z prodlení představujícím náhradu škody, jakož i v části zamítavého výroku ohledně úroků z prodlení z částky 672 900 Kč za dobu, kdy žalovaný nebyl v prodlení (výrok II.).
37. Ve zbývajících částech výroku I. ohledně částky 672 900 Kč a části požadovaného příslušenství byl rozsudek soudu I. stupně podle § 220 odst. 1 písm. b/ o.s.ř. změněn a žalobcům byla přiznána částka požadované náhrady, jakož i příslušenství z této náhrady, a to za 977 dnů ve výši 600 386,04 Kč, tj. za období od 27. 1. 2017 do 30. 9. 2019 od 16. 10. 2019 do zaplacení, za dalších 72 dnů, tj.

od 1. 10. 2019 do 11. 12. 2019 ve výši 44 245,44 Kč od 31. 12. 2020 do zaplacení, a za zbývajících 46 dnů od 12. 12. 2019 do 26. 1. 2020 ve výši 28 267,92 Kč od 26. 6. 2020 do zaplacení (výrok III.).

38. O nákladech řízení bylo rozhodnuto podle § 142 odst. 2 o.s.ř. Žalovaný je povinen zaplatit žalobcům a) a b) náklady řízení před soudy obou stupňů, a to v poměru odpovídajícím vzájemnému poměru úspěchu a neúspěchu, tj. v rozsahu 79,72 %. Žaloba byla podána pro částku 748 837 Kč, žalobcům byla přiznána částka 672 900 Kč. Náklady řízení jsou představovány zaplaceným soudním poplatkem ve výši 37 442 Kč, odměnou právního zástupce žalobců za 10 úkonů právní služby – převzetí a příprava zastoupení, výzva k plnění se základním skutkovým a právním rozbohem ze dne 1. 10. 2019, předžalobní výzva ze dne 12. 12. 2019, písemné podání ve věci samé žaloba ze dne 27. 1. 2019, replika k vyjádření žalovaného ze dne 14. 10. 2020, účast na jednání dne 29. 7. 2021, jednání s protistranou ze dne 11. 8. 2021, písemné podání – návrh na pokračování v řízení ze dne 10. 9. 2021, účast na jednání před soudem dne 31. 3. 2022, a účast na jednání dne 26. 5. 2022. Za doplnění tvrzení ze dne 2. 5. 2022 nebyla odměna přiznána, neboť se jedná o skutečnosti, které měly být dostatečně a určitě tvrzeny již v žalobě samotné. Sazba mimosmluvní odměny za úkon právní služby je určena z tarifní hodnoty podle § 8 odst. 1 advokátního tarifu. U předžalobní výzvy k plnění, která se týkala jen náhrady za strpění vodního díla je to žalovaná částka, sazba mimosmluvní odměny činí 11 020 Kč, u předžalobní výzvy, která nově zahrnovala i požadovanou náhradu škody je to částka požadovaná v řízení jako náhrada škody, tudíž sazba mimosmluvní odměny činí 4 140 Kč za tento úkon. Za další úkony činěné v řízení před soudem I. stupně, vyjma jednání dne 26. 5. 2022 je tarifní hodnotou částka 748 837 Kč, sazba mimosmluvní odměny činí 11 300 Kč. Za účast u jednání dne 26. 5. 2022, kdy bylo jednáno jen o částce 698 552 Kč, neboť žaloba byla vzata částečně zpět, je sazba mimosmluvní odměny 11 020 Kč. Za návrh na pokračování řízení přísluší odměna ve výši jedné poloviny sazby mimosmluvní odměny, neboť se jedná o jednoduchý procesní úkon, nikoliv o písemné podání či návrh ve věci samé srovnatelný s žalobou, či vyjádřením k žalobě. Žalobci byli zastoupeni společným zástupcem, za každou osobu přísluší mimosmluvní odměna snižená o 20 %. Účelně vynaloženým nákladem je i režijní paušál ve výši 300 Kč podle § 14 odst. 4 advokátního tarifu, který byl přiznán pouze jednou, neboť se jednalo o úkony společné, ve výši 3 000 Kč. Náklady řízení před soudem I. stupně včetně 21 % DPH z odměny a náhrad ve výši 36 030,96 Kč, činí 245 048,96 Kč.
39. Náklady odvolacího řízení tvoří zaplacený soudní poplatek ve výši 26 916 Kč, odměna právního zástupce žalobců za úkony právní služby: odvolání ze dne 16. 9. 2023, účast na jednání před odvolacím soudem dne 11. 7. 2023, písemné doplnění rozhodných skutečností ze dne 31. 7. 2023, účast na jednání před soudem dne 10. 10. 2023, ve výši 2x 11 100 Kč, snižené o 20 %, k tomu příslušející paušální náhrada ve výši 300 Kč za 3 úkony právní služby a 21% daň z přidané hodnoty ve výši 11 377,80 Kč. Náklady odvolacího řízení celkem 92 473, 80 Kč.
40. Úspěšným žalobcům bylo přiznáno z celkové částky nákladů řízení 337 522,73 Kč náhrada dle poměru jejich úspěchu ve výši 79,72 %, což je představováno částkou 269 072,83 Kč. Náhrada nákladů řízení je splatná k rukám právního zástupce žalobců podle § 149 odst. 1 o.s.ř.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je dovolání přípustné, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak. Přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat jen dovolací soud. Dovolání lze podat ve lhůtě dvou měsíců ode dne doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu prvního stupně.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může se oprávněný domáhat výkonu rozhodnutí (exekuce).

Brno 17. října 2023

Mgr. Jiří Vašíček v. r.
předseda senátu